

כ"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תרנ"א

ערב שבת-קודש

פרשת שמות

כ"ב בטבת ה'תשס"ז

יוצא-לאור על-ידי

מכון ליובאוויטש שעל-יד

צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו — המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ב בטבת ה'תשס"ז – כ"ט בטבת ה'תשס"ז

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ב בטבת	הלכות איסורי מזבח פרק ה-ז.	הל' חמץ ומצה.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע ס. מל"ת ק. צח. מ"ע סב. מל"ת צט.
ש"ק	כ"ג בטבת	הלכות מעשה הקרבנות.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ב.	מ"ע סג. מל"ת קמו. מ"ע סד.
א'	כ"ד בטבת	פרק ד-ו.	פרק ג.	מל"ת קלט. קיב. מ"ע סה.
ב'	כ"ה בטבת	פרק ז-ט.	פרק ד.	מ"ע פט. מל"ת קמה. קמח [בהוצאת קאפח: קמט].
ג'	כ"ו בטבת	פרק י-יב.	פרק ה.	מ"ע סו. מל"ת קמו. מ"ע סז. מל"ת קב. קג. קלח.
ד'	כ"ז בטבת	פרק יג-טו.	פרק ו.	מל"ת קכד. מ"ע פח. פג. מל"ת קנה.
ה'	כ"ח בטבת	פרק טז-יח.	פרק ז.	מ"ע פד. פה. מל"ת צ.
ו'	כ"ט בטבת	פרק יט. הלכות תמידין ומוספין.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק ח.	מל"ת פט. מ"ע לט. כט. מל"ת פא. מ"ע ל.

זמני השבוע *

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד' הזריחה	72 ד' לפני הזריחה							
ו', כ"ב בטבת	4:38	5:26	5:48	6:50	9:14	11:49	12:19	4:55.5	5:22
ש"ק, כ"ג בטבת	4:38	5:26	5:48	6:50	9:14	11:49	12:19	4:56.4	5:23
א', כ"ד בטבת	4:38	5:26	5:48	6:50	9:14	11:50	12:20	4:57.3	5:23
ב', כ"ה בטבת	4:38	5:26	5:48	6:50	9:14	11:50	12:20	4:58.2	5:24
ג', כ"ו בטבת	4:38	5:26	5:48	6:50	9:14	11:51	12:21	4:59.1	5:25
ד', כ"ז בטבת	4:38	5:26	5:48	6:49	9:14	11:51	12:21	5:00.0	5:26
ה', כ"ח בטבת	4:38	5:26	5:48	6:49	9:14	11:51	12:21	5:00.9	5:27
ו', כ"ט בטבת	4:38	5:25	5:47	6:49	9:14	11:52	12:22	5:01.8	5:28

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו ('סדר הכנסת שבת') מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
שמות	4:19	5:35	4:33	5:36	4:23	5:34	4:38	5:38
וארא	4:26	5:41	4:40	5:42	4:29	5:40	4:44	5:44

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: שניאור זלמן רודרמן • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

www.chabad.org.il אינטרנט: דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474

הנשמה עצמה אינה שייכת לגלות

מהקדמת המילים "ואלה שמות" לפירוט שמותיהם של השבטים לומד המדרש ש"צדיקים דומים לבוראם" • זה השורש למה שנאמר במדרש אחר ש"שקולים הן ישראל כצבא השמים" • ודברי המדרש הללו הם הסיבה לדברי מדרש שלישי, שהמילים "ואלה שמות" באות ללמדנו "שלא שינו את שמם" • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

במדרש איתא^א, שהתורה מונה את שמותיהם, כדי לרמוז, שכל המאתיים ועשר שנים של גלות מצרים לא השפיעו על בני ישראל שישנו את שמותיהם – "לא שינו את שמם"; אותם שמות שהיו להם בבואם למצרים, נשארו אצלם בצאתם משם. ולכן מדגישה התורה את שמותיהם בבואם למצרים, כדי להורות שאכן אלו אותם השמות של בני ישראל כפי שנקראים בפרשיות שלאחר־זה ביציאת מצרים.

אבל לכאורה אין זה ביאור מספיק על כך שהתורה תספר אלו הם השמות שהיו לבני ישראל בעת ירידתם למצרים – "ראובן שמעון" וכן הלאה; לפי פירוש המדרש נוגע רק לדעת שלא שינו את שמותיהם. וכיוון שהתורה אומרת "ואלה שמות בני ישראל", ומספרת ששמותיהם היו "ראובן שמעון וגו'", מובן, שגם במניין פרטי השמות יש כוונה מיוחדת מלבד הידיעה "שלא שינו את שמם", שהרי בתורה הכל בדיוק.

ב. עוד איתא במדרש^ב על הפסוק "ואלה שמות":

(4) פענח רזא ריש פרשתנו בשם מדרש. וראה ג"כ בעל הטורים כאן.

(5) שמו"ר פ"א, ג.

א. הספר^א השני מחמשה חומשי תורה נקרא בשם "שמות", לכאורה – על-פי ההתחלה: "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה". אבל כיוון שכל הספר נקרא כן, בהכרח לומר, ששם זה מבטא את התוכן הכללי של הספר², ולא רק התחלתו. בהתחלת הפרשה הראשונה דספר שמות נמנו שמותיהם של בני ישראל שבאו למצרים. וידועה הקושיה בזה³: שמות אלו נמנו כבר, ואדרבה בפרשיות יותר, בפרשת ויגש, ולשם מה צריכה התורה לחזור ולמנותם בפרשת שמות? וגם בפרשת ויגש צריך להבין: שמותיהם של בני יעקב נזכרו כבר בפרשת ויצא ובפרשת וישלח, ואם-כן, היה מספיק לומר בפרשת ויגש, בקיצור, שיעקב ובניו באו למצרים, והיו יודעים כבר מי הם – אף שלא היו יודעים שמות הנכדים של יעקב – ולמה צריכה התורה למנותם בפרשיות?

(1) שיחה זו הוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר (באידיש), ונדפסה בלקו"ש ח"ג עמ' 843 ואילך. במהדורה זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה.

(2) ראה מדרש תרשא פ"כ: בכל הספרים הקרושים יש בהן חכמה בינה ודיעה למה נכתבו ונקרא שמם כו' למה נקרא שמו בראשית כו'.

(3) תו"א ותו"ח ריש פרשתנו. ובכ"מ.

כתיב¹¹: "וחפרה הלכנה ובושה החמה", ואילו הכוכבים קיימים לעד, וכמו-כן בני ישראל¹². ועל-פי המדובר כמה-פעמים¹³ שפירושים שונים על פסוק אחד יש שייכות ביניהם - כן הוא גם בנוגע לשני מדרשים הנ"ל: על-ידי זה שהקב"ה קרא את בני ישראל בשמות, נעשו דבר חשוב שאינו בטל; וזה גופא נתן להם את הכוח (כמו שכתוב במדרש הב') "שלא שינו את שמם" היינו, שגלות מצרים לא פעלה עליהם, ויצאו משם באותם שמות שבאו לשם.

ג. עוד דיוק ישנו¹⁴ בפסוק "ואלה שמות וגו'", שבו מרומז שצדיקים "דומים לבוראם". איתא במדרש¹⁵: "הרשעים הן קודם לשמן - גלית שמו, נבל שמו וכו', אבל הצדיקים שמן קודמין - ושמו קיש, ושמו שאול, ושמו ישי וכו', דומין לבוראם, שנאמר¹⁶ ושמי הוי' לא נודעתי להם", ועניין זה מרומז גם בפסוק זה: תחילה נאמר ואלה שמות וגו' ואחר-כך - השבטים עצמם, "ראובן שמעון וגו'".

וגם רמז זה שייך לשני הפירושים הנ"ל במדרש - שזה שבני ישראל "משולים לכוכבים", ו"לא שינו את שמם", בא מזה שבני ישראל, צדיקים, "דומים לבוראם".

ד. מבואר בחסידות בריבוי מקומות¹⁷, שהאור האלוקי שנמשך להחיות ולהוות את העולם, הוא רק בחינת "שם" של הקב"ה, שהוא הארה בלבד¹⁸.

"שקולים הן ישראל כצבא השמים - נאמר כאן שמות, ונאמר בכוכבים שמות, שנאמר¹⁹ מונה מספר לכוכבים לכולם שמות יקרא. אף הקב"ה כשירדו ישראל למצרים מנה מספרם כמה היו, ולפי שהם משולים לכוכבים קרא שמות לכולם, הדא הוא דכתיב ואלה שמות בני ישראל וגו'".

כלומר, שהקב"ה קראם כאן בשמות כדי לבטא את חשיבותם: כאשר בני ישראל הולכים בגלות עלולים הם חס-ושלום להאבד שם, ולכן מונה אותם הקב"ה וקוראם בשמות, כדי שגם בגלות לא יבטלו, שכן, "דבר שבמניין לא בטל"⁷, ומכל-שכן שלא נאבד דבר הנקרא בשם, שזוהי חשיבות יתרה מכמו "דבר שבמניין"⁸.

וכפי שמצינו בדין שיכחה, שכאשר בעל-הבית שוכח תבואה או פירות בשדה, הרי זו שיכחה ושייך לעניים. אבל כאשר שוכח דבר הנקרא בשם, כלשון המשנה⁹: "כל זית שיש לו שם" - אין זו שיכחה. כלומר, הגם שלפי שעה ובחיצוניות שכחו בעל-הבית, אין זה כמו כל השיכחות, שנעשים הפקר לעניים, כי בגלל חשיבותו אין זו שיכחה אמיתית, ובפנימיות לא שכחו בעל-הבית מעולם. וכן הוא בעניין הגלות, שנראה בחיצוניות כמו שיכחה חס-ושלום, "ותאמר ציון עזבני ה' וה' שכחני"¹⁰, הרי כיוון שבני ישראל הם דבר חשוב, ש"הקב"ה קרא שמות לכולם", אין בני ישראל יכולים ליבטל או להיות הפקר חס-ושלום, כיוון שהקב"ה אינו שוכח אותם לעולם.

ולכן - אף שבתחילה משווה המדרש את בני-ישראל לצבא השמים סתם, שבזה נכללים גם השמש והירח - מסיים המדרש שבני ישראל "משולים לכוכבים", כי, בצבא השמים גופא יש לכוכבים מעלה לגבי שמש וירח, כי בשמש וירח

(6) תהילים קמז, ד.

(7) ביצה ג, ב. שו"ע י"ד סק"י ס"א.

(8) דבר שבמניין - מדרבנן לא בטל (רמ"א שם). דבר שיש לו שם אינו שיכחה - נלמד מן הכתוב מדאורייתא (רמב"ם הל' מתנות-עניים פ"ה הכ"ג).

(9) פאה פ"ז מ"א.

(10) ישעיהו מט, יד.

(11) שם כד, כג.

(12) דב"ר פ"א, יד.

(13) ראה לקו"ש ח"ג עמ' 782.

(14) ראה אוה"ת ריש פרשתנו.

(15) רות רבה פ"ד, ג. וראה ב"ר פס"ז, ה. במדב"ר פ"י, ה.

אסת"ר פ"ו, ב.

(16) וארא ג, ו.

(17) ראה תו"א משפטים עו, ד. ובכ"מ.

(18) כמ"ש (תהילים קמה, יג) "הודו על ארץ ושמים, וכמ"ש (פסחים נו, א) "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", ברוך מלשון המשכה (ראה תו"א ויחי מז, ב. ובכ"מ), היינו שההמשכה "לעולם ועד" היא רק מבחינת שם כבוד מלכותו (מהנחה בלתי מוגה).

ה. כשם שעצם הנשמה, שלמעלה מירידה בגוף, נותנת תוקף בהארת הנשמה – כן הוא גם לאירך גיסא: העבודה של הארת הנשמה שבאה למטה בגוף, פועלת עליו גם בעצם הנשמה. תכלית ירידת הנשמה למטה היא בשביל העלייה שיש להנשמה מהירידה. וידוע²³ שעלייה זו היא לא רק בהארת הנשמה, אלא גם עצם הנשמה כמו שהיא למעלה, מתעלית ומגעת למדרגה כזו, שמצד עצמה (ללא העבודה של הארת הנשמה בגוף) לא היתה יכולה להגיע אליה. הסיבה לכך שהארה, השם של הנשמה יכולה

וכמאמר "מלך שמו נקרא עליהם", שרק שמו של המלך נקרא על מדינתו, והרי השם אינו נוגע להעצם של הנקרא בו, אלא הוא רק כדי שהזולת יוכל להתקשר עמו. אבל הקב"ה עצמו הוא קדוש ומובדל, ואין להנבראים שום ערך אליו. ומצד ההתקשרות של נשמות ישראל עם העצמות, להיותם "חלק אלוקה ממעל ממש"¹⁹, הרי כל ההעולמות אין להם ערך, וכל הנבראים אין להם תפיסא ומושג בנשמות ישראל. ומה שנמשך מהנשמה בגוף, הרי זה רק הארה מהנשמה, כי, כאמור, צדיקים – שהכוונה בזה לכל בני ישראל,

לא זו בלבד שאין להתפעל ואין להתחשב עם כל ההפרעות וההסתרים של הגוף ונפש הבהמית, אלא יש לברר ולשנות את הגוף ונפש הבהמית, שיהיו כלים לאלוקות

לפעול עלייה גם בהעצם, היא, לפי שהשם נוגע ("רירט אן") בהעצם, עם היותו הארה בלבד. וכפי שאנו רואים, שכאשר קורין לאדם בשמו, אזי נפנה בכל עצמותו. וכמורכב ידוע, שאחת העצות לעורר אדם מהתעלפות חזקה (שאז אין פועלים אצל האדם כוחות הגלויים של הנפש) היא, לומר באוזנו של המתעלף שמו שקורין לו על-פי תורה, שעלידייזה מעוררים את עצם הנפש, שיחזור ויחיה ויפעל בהגוף²⁴.

וגם בזה דומים הצדיקים לבוראים: על-ידי עבודת בני ישראל בעולם – עם היותה בעולם הזה, שבו מאירה רק הארה מאלוקות – נעשה נחת רוח להקב"ה בעצמו, כמאמר רז"ל²⁵ "נחת רוח לפני", הקב"ה אומר: זוהי נחת רוח בשבילי בעצמי, עצמות, שבני ישראל עשו את רצוני.

כמו שנאמר²⁰, "ועמך כולם צדיקים" – "דומים לבוראים", וכשם שרק הארה מהבורא נמשכת בעולם, כך נמשך בגוף רק הארה מהנשמה²¹, כיוון שהגוף אינו כלי להכיל את עצם הנשמה²².

וזהו הרמז בפסוק "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה" – רק ה"שמות", הארה של נשמות ישראל, באו למצרים, בהגבלות של עולם-הזה בכלל ושל הגלות בפרט (מצרים מלשון מיצר וגבול), אבל עצם הנשמה אינה יכולה לבוא בגלות.

וכיוון שעל הנשמה עצמה לא שייך גלות, הרי זה נותן כוח בהארת הנשמה שיהיה בה התוקף שלא להתפעל מההעלמות והסתרים ולהישאר בשלימות גם בירידתה למטה ובגלות.

ו. העבודה למטה בגוף צריכה להיות בכירור הגוף ונפש הבהמית והחלק בעולם של כל אחד.

23 ראה ד"ה זה היום תש"ט פ"ב ופ"ג (סה"מ תש"ט עמ' ד' ואילך).
24 ד"ה מן המיצר תש"ט פ"א (סה"מ שם עמ' יז).
25 ספרי שלח טו,ז. פינחס כח,ח.

19 תניא רפ"ב.
20 ישעיהו ס,כא. וראה סנהדרין ר"פ חלק.
21 ראה ברכות (י,א): מה הקב"ה כו' אף נשמה כו'.
22 וכידוע הראיה לזה (ראה 'תורת-מנחם – התוועדיות' ח"א ריש עמ' 57. וש"ג) מהא ד"מלאך בשליש עולם עומר" (ראה ב"ר פס"ח, יב) ומכ"ש שנשמה שהיא למעלה ממלאך, אין העולם – ועאכו"כ הגוף – יכול להכילה (מהנחה בלתי מוגה).

בגלות, וכתוב³⁰ "ואלה תולדות יעקב יוסף" – יוסף המשיך וגילה ענייני יעקב³¹. ורק כאשר "מת יוסף" – "נתנו עליהם משוי", שאז התחיל משא הגלות. ולכן התחילה אז, אצל הבנים, העבודה ד"שמות בני ישראל" – הירידה מהגלות, והעבודה שהביאה ליציאת מצרים.

ולכן נוגע השם "שמות" לכללות תוכן הספר – כיוון ששם זה מורה על כללות אופן העבודה של הבנים שבאים בגלות:

(א) בגלות נמצא רק שם, הארה מעצם הנשמה; ועצם הנשמה, כיוון שהיא למעלה מלהיות בגלות, נותנת היא כוח בעבודה דהארת הנשמה.

(ב) העבודה צריכה להיות בהבחינה דשם, לברר ולהעלות את הגוף, נפש הבהמית וחלקו בעולם, שעל-ידי זה נעשית יציאת מצרים והעלייה גם בעצם הנשמה – עד לעשיית משכן, "ושכנתי בתוכם"³² – בתוך כל אחד ואחד.

ח. ככל סיפורי התורה, יש גם בעניין זה הוראה נצחית, לכל דור ומקום:

בכל הזמנים ובמצבים היותר קשים של הגלות, צריך יהודי לדעת, שאין לו להתיירא ובוודאי שאסור לו להתייאש חס ושלום, כיוון שהעצם של יהודי הוא אף פעם לא בגלות, ועליו לא יכול אף אחד להעלים ולהסתיר.

יתירה מזה: העצם נותן גם כוח להיהודי למטה שלא להתפעל מהגלות, ולמלא את עבודתו הפרטית בגופו ונפשו הבהמית וחלקו בעולם, ועבודה גדולה ביותר ("גאר א גרויסע עבודה") – עבודה שמביאה לידי עלייה גם בעצם הנשמה, ועד – "ושכנתי בתוכם";

שתתגלה בגאולה השלימה בקרוב ממש.

(קטעים מהתוועדות שבת קודש פרשת שמות, מברכים החודש שבט, ה'תשי"ט. תורת מנחם – התוועדיות תשי"ט, כרך כד, עמ' 329-320 ואילך – בלתי מוגה)

לא זו בלבד שאין להתפעל ואין להתחשב עם כל ההפרעות וההסתרים של הגוף ונפש הבהמית, ולעסוק בתוקף בענייני הנשמה דלימוד התורה וקיום המצוות – שבזה שווים כל בני ישראל; אלא העבודה צריכה להיות גם לברר ולשנות את הגוף ונפש הבהמית וחלקו בעולם, שיהיו כלי לאלוקות – שבזה יש לכל אחד אופן עבודה שלו, כיוון שצריך לעבוד עם הגוף שלו, נפש הבהמית שלו, והחלק בעולם שלו.

ולכן מדגישה התורה את השמות של בני ישראל, "ראובן שמעון וגו'": שמו של יהודי מורה על הציור שנעשה בנשמתו על-ידי התקשרותה בהגוף. הנשמה עצמה אין לה שם, כיוון שאין לה ציור, ודווקא מצד התקשרותה עם הגוף מקבלת ציור ושם²⁶. וכיוון שכל גוף מחולק מחבירו, יש לכל אחד ציור מיוחד, ושם מיוחד, שמרמז גם על אופן העבודה המיוחד של כל אחד ואחד מישראל.

ודווקא על-ידי "שמות בני ישראל" אלו, על-ידי העבודה המיוחדת של כל אחד מישראל לברר את הגוף ונפש הבהמית שלו, ואת החלק שלו בעולם, נשלמה התכלית ד"הבאים מצרימה" – העלייה שנעשית על-ידי הירידה.

ז. על-פי זה יובן גם הטעם שספר זה נקרא בשם "שמות", כיוון שבשם זה מתבטא תוכנו הכללי של ספר זה:

הספר הראשון (בראשית) נקרא "ספר הישר"²⁷, לפי שבו מדובר אודות האבות, שנקראים "ישרים"²⁸, שאצלם לא היה שייך העניין של גלות אמיתי. כאשר יעקב בא למצרים, לא התחילה עדיין גלות מצרים. יתירה מזה, איתא במדרש²⁹: "כל זמן שיוסף היה קיים לא היה להם משוי של מצרים", והיינו, לפי שהאבות היו נעלים מלהיות

(30) וישב לו, ב.

(31) ראה לקו"ש ח"ג עמ' 805. עמ' 832. וש"נ.

(32) תרומה כה, ח.

(26) לקו"ת בלק (סז, ג).

(27) יהושע י, ג.

(28) ע"ז כה, א.

(29) שמו"ר פ"א, ד.

עבודה מתוך תוקף האמונה והציפייה לביאת המשיח תיכף ומיד

הגלות איננה מצב 'טבעי' לבני-ישראל

כיוון שמצד מציאותם האמיתית ("בני ישראל") אינם שייכים למצרים, והיותם במצרים (לא במקומם האמיתי) הוא באופן ד"הבאים מצרימה", לשון הווה, "כאילו אותו יום נכנסו למצרים", ו"באותו יום" גופא ברגע זה (רגע ההווה) ממש - מודגשת יותר אצלם כוונת ותכלית בואם מצרימה, שברגע זה ("רגע כמימריה", שיש בו שיעור זמן דאמירת ג' אותיות "רגע") ימלאו שליחותו של הקב"ה לעשות לו יתברך דירה בתחתונים.

ועל-דרך זה בכל רגע ורגע ש"באים מצרימה" מחדש, ועד לרגע האחרון דזמן הגלות - שגם לאחרי כל אריכות וקושי הגלות, אינם שייכים לגלות, ואין זה מקומם, כך שהיותם בגלות ברגע זה, רגע האחרון של הגלות, אינו המשך טבעי לגלות ארוכה וקשה, אלא מצב חדש, "כאילו אותו יום (ואותו רגע) נכנסו למצרים". ולכן נעשית העבודה כל משך זמן הגלות עד לרגע האחרון דזמן הגלות בכל התוקף, ומתוך תוקף האמונה בביאת המשיח, ציפייה ותקווה חזקה לביאתו תכף ומיד ממש.

(משיחת שבת-קודש פרשת שמות, י"ט בבטת ה'תנש"א. 'תורת-מנחם - התוועדות' תנש"א, כרך ב, עמ' 138-137)

כניעה לגזירה רוחנית מולידה גזירה גשמית

כשמדובר בעניין של רוחניות - אין לקבל (להיכנע בפני) גזירות, אלא יש ללכת בכל התוקף. והיינו משום שהגשמיות תלויה ברוחניות. אם נכנעים לגזירה ברוחנית - מגיחה ("שפארט ארויס") הגזירה גם בגשמיות. ולאידך גיסא, אם אין נכנעים לגזירה ברוחנית, אזי מכריז פרעה בעצמו "לכו לסבלותיכם" - פרעה בעצמו מודה בעניין ד"לסבלותיכם", שאין משועבדים אליו. [...]. אם לא נכנעים במאומה לקליפה המבלבלת, אלא מתנהגים באופן ד"תומיך ואוריך לאיש חסידך" ("אוריך" - לימוד התורה, ו"תומיך" - קיום המצוות) - אזי נפטרים משעבוד הגלות, ואין לקליפה שום שליטה, לא רק ברוחניות אלא גם בגשמיות. ואף-על-פי שמצד חושך הגלות נדרש לוותר ("צו פֶּאָרבייגן") על כמה עניינים, וכמו מצוות התלויות בבית-המקדש - הרי באמת הכוונה בגלות היא שתהיה הכנה והקדמה להגילויים דלעתיד. [...]. וכאשר אין מוותרים בשום פרט, הרי אף-על-פי שבינתיים נמצאים עדיין בגלות, ולא בארץ-ישראל, כיוון שכך הוא מצד הכוונה העליונה - מכל-מקום ישנו העניין ד"ואכלו את חלב הארץ", דהיינו שישנו רק עניין הגלות (שלא נמצאים בארץ-ישראל), אבל לא עניין השעבוד.

(מהתוועדות שבת-קודש פרשת שמות, מברכים החודש שבט, ה'תש"ז.)

('תורת-מנחם - התוועדות' תש"ז, חלק שני (טז), עמ' 18-16 - בלתי מוגה)

"כל כבודה"

"הלכות צניעות' נועדו לא רק לימי החורף אלא גם לימי הקיץ; לא רק לקטנים, אלא גם לגדולים", אמר הרבי • במענה ל'נשי ובנות חב"ד' כתב כי "נערה ואישה ה'מכריזות' שאין להן שום מעלה מעצמן שישומו לב אליהן ויעריכו אותן, כי אם על-ידי הנהגה דהיפך הצניעות - מבזות את עצמן!" • היופי שבצניעות, לקראת כ"ח בטבת, יום-הולדתה של הרבנית חנה, אימו של כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

שיחי' גרונר (ט' בסיוון תשכ"ח), שבו הוא מתאר את אירועי חג השבועות של אותה שנה ('משבחי רבי', עמ' 60) נכתב, בין השאר: "האריך עוד בענייני צניעות ובהוספה אשר צניעות האישה והבת תלויה בצניעות הבעל והאב על-פי מה שכתוב בקונטרס העבודה, להיות זהיר בראיה ושמיעה, קריאה וכו'" [השווה לשיחות-קודש תשכ"ח, כרך ב, עמ' 199].

ממלכת כוהנים וגוי קדוש

בגמרא (יומא מז,א) מסופר על צניעותה המיוחדת של קמחית (אימם של הכוהנים הגדולים בזמן בית-המקדש), שקורות ביתה לא ראו מעולם את שערות ראשה, ולכן זכתה לשבעה בנים שהיו כוהנים גדולים. מסביר הרבי ('תורת-מנחם - התוועדויות' כרך ב, עמ' 69 ואילך):

ואין לחשוב: האם מוכרחת אני להתנהג במידה גדולה כזו של צניעות בכדי שבניי יהיו כוהנים גדולים - מה אכפת לי שבניי יהיו סתם כוהנים? "כל ישראל קדושים הם!"

אלא כשיש לאישה אפשרות לגדל את בניה שיהיו כוהנים גדולים, הרי זה גופא הוראה שזהו

את התוועדות י"ב בתמוז תשי"ז ('תורת-מנחם - התוועדויות' כרך ב, עמ' 143) חתם הרבי במילים האלה:

כיוון שנמצאים עתה בימי הקיץ, שזהו הזמן שנוסעים ל"קאנטרי" [=עיר קיט] [כפי שנקרא בלשון המדינה] - הרי מצווה גדולה לפרסם בה"קאנטרי" אשר "הלכות צניעות" שבשולחן-ערוך הם לא רק עבור ימי החורף אלא גם עבור ימי הקיץ, ולא רק בעיר אלא גם ב"קאנטרי", ולא רק לקטנים אלא גם לגדולים, ולא רק לגדולים אלא גם לגדולי הגדולות. ויעזור השם יתברך שיהיה קיץ בריא, קיץ כשר, וקיץ בריא ושמח. קודם לכן הקדים ואמר (שם עמ' 142):

כיוון ש"דבר בעתו מה טוב", הרי אף-על-פי שהבא לקמן הוא דין מפורש בשולחן-ערוך ובכמה ספרים, מכל-מקום, הרי זה "דבר בעתו", ובפרט במעמד כמה וכמה מבני-ישראל, שבוודאי יפרסמו זאת.

תלוי בבעל והאב

במכתבו של המזכיר, הרה"ח הרב יהודה-לייב

בספרים מהקולות בענייני ט[הרת] המשפ[חה] ובצניעות, ומכלל הן אתה שומע לאו - מוה"ן" דצניעות דקמוחית הביאו ז' כה[נים] ג[דולים] אתה שומע כו'.

חינוך ל"ונפלינו" מגיל רך

בסיפור ראובן והדודאים כותב רש"י (בפירושו לפסוק ויצא ל,ד): "להגיד שבחן של שבטים, שעת הקציר היה ולא פשט ידו בגול... אלא ("דודאים", שהם) דבר ההפקר שאין אדם מקפיד בו".

מדברי רש"י "להגיד שבחן של שבטים" - מסיק הרבי ביום שמחת-תורה תשט"ו ('תורת-מנחם - התוועדות', כרך יג, עמ' 82) - למדים שבין כל אנשי סביבתם לא התנהג אף אחד באופן כזה. אבל השבטים ידעו שהנהגתם צריכה להיות באופן אחר; עליהם להתנהג בכל פרט באופן של תורה וקדושה, כך הנהיג יעקב בביתו, שביתו היה שונה מבתי כל האחרים.

והרבי ממשיך:

אין ללכת אחרי "רוח הזמן", ודבר זה צריך להיות באופן ניכר כך שהילדים ידעו שאביהם ואימם שונים מכל השאר: נשים אחרות לבושות בבגדים שצניעותם אינה בהידור, אבל אימם לבושה בצניעות בתכלית; אפילו כשהילד עדיין קטן, ואינו יכול לקלוט את משמעותם של תורה וקדושה, יכול הוא כבר להבין שביתו שונה מביתם של אחרים - "ונפלינו". וממילא אין הילד לומד מילדים אחרים שאינם מתנהגים כראוי... הוא יודע שאלה אינם חברים עבורו.

מהנהגה כזו - מסכם הרבי - יוצא שבט ראובן, וכן שבט יששכר... - שראובן ויששכר יצאו ראשי סנהדראות ועמודי הוראה.

"מצווה לפרסם"

בשיחתו לפני נשי ובנות חב"ד, בשלהי חודש אייר תשכ"ח, קבע הרבי (הדברים על-פי רשימת המזכיר הרה"ח הרב יהודה-לייב שיחי' גרונר - 'משבחי רבי', עמ' 29):

צריכות נשי ובנות ישראל בזמנינו לשמור על טהרתן וקדושתן, ובעניין הצניעות והלבוש במיוחד,

התפקיד שלה, ואם אינה ממלאת תפקיד זה, לא מילאה חובתה כלל; לא מילאה את רצון הבורא. זאת למדים אנו ממצוות הדלקת המנורה שצריכה להיות בהיכל דווקא, שאם ישנה אפשרות להאיר במקום קדוש יותר - יש לעשות זאת.

בריאים בגשמיות וברוחניות

דברים דומים, בסגנון חד ונוקב יותר, השמיע הרבי בשבת-קודש פרשת שמיני תשט"ז ('תורת-מנחם - התוועדות' כרך טז, עמ' 262):

"מימי לא ראו קורות ביתי קלעי שערי" - את דבריה אלה של קמוחית (בכך הסבירה בזכות מה זכתה ל"שבעה בנים... שימשו בכהונה גדולה") - צריכה לדעת כל אישה מישראל - שחינוך הילדים ואופן גידולם, תלוי בה, באם היהודייה, יותר מאשר באב.

ומה נדרש ממנה? - שאל הרבי והמשיך להסביר - לא שהבית יהיה מטופח ומצוחצח כו' ("אויסגעפוצט"), אלא נדרש ממנה העניין ד"מימי לא ראו קורות ביתי קלעי שערי" - עניין הצניעות, כפשוטם של דברים.

ועוד עליהן לדעת, שגורל ילדינו תלוי בהן:

אפשר ונקבע מלמעלה שילדה של אישה פלונית יוכל להיות במדרגת "כהן גדול" (ברוחניות), וכשהנהגתה היא באופן שחסר אצלה העניין ד"לא ראו קורות ביתי קלעי שערי", מונעת היא מבנה זכות גדולה זו שהיתה בהישג ידו!

את דבריו אלה סיים הרבי באומרו:

אין לצאת ידי חובה באנחות ובבכיות, אלא יעשו זאת בפועל ממש, ועל-ידי-זה יזכו לילדים בריאים בגשמיות ובריאים ברוחניות.

מכלל הן אתה שומע לאו!

בפתק מעניין, בכתב-יד-קדשו, שפרסם המזכיר הרה"ח הרב בנימין שיחי' קליין (ב'כפר חב"ד', מדור 'מבית המלכות' - גיליון 746, עמ' 13) כתב הרבי:

מיוסד על דברי כ"ק מו"ח אדמו"ר בכיו[צא] ב[זה] שהצרות ר[חמנא] ל[יצלן] שיש עתה מנוער בנ[י] י[שראלי] - בא (כנראה מכ[מה] מ[קומות])

היה "עטרת המידות - צניעות". במכתב הברכה למשתתפות (איגרות-קודש כרך כה, עמ' רטו) כתב הרבי:

ויהי רצון אשר חפץ ה' בידן יצליח להתעורר לפעולות טובות בכיוון האמור, מוארות באור וחיות חסידותיים, בעניין חיזוק הצניעות והפצתה בסביבתן הקרובה והרחוקה גם יחד, אשר היא עטרת תפארת בנות ישראל, שכל אחת מהן נקראת בת שרה, רבקה רחל ולאה, בנות ישראל בכל מקום ועל-אחת-כמה-זכמה בארץ הקדושה...

הרבי ממשיך:

וידוע פירוש חכמינו ז"ל אשר צניעות הוא עניין הקדושה. ותפקיד מיוחד בזה לאישה ישראלית הנקראת עקרת הבית, עקרת בית ישראל - היחיד והכלל. ובהתאם להאחריות והתפקיד כן גודל שכון, וכמבואר בזוהר הקדוש, להמשיך הברכה בהבית והמשפחה - בברכאן דלתתא בעותרא בבני בבני בנין (ברכות ממעל וברכות מתחת, עשירות בנים ובני בנים).

והרבי ממשיך שכאשר כל אחת מהנשים תשמור על הצניעות כרבעי ("כשתקיים כל אחת בתוככי כלל ישראל "שופטים ושוטרים תיתן לך") דין למטה - בטל דין דלמעלה, וזוכים לכתיבה וחתומה טובה.

"נאות" ביופי רוחני

עניינה של אישה הוא "אעשה לו עזר כנגדו", עזר לבעל בעבודתו. וכפי שמצינו בעבודת כהן גדול ביום-הכיפורים לפני ולפנים, שהיה נוגע העניין ד"וכיפר בעדו ובעד ביתו" - "זו אשתו", וכלי זה לא היה יכול לעבוד עבודתו.

היופי האמיתי של האישה היהודייה - העניין ד"כל כבודה בת מלך פנימה", שפירושו עניין הצניעות - מביא ומסייע לכהונה גדולה.

דברים אלו אמר הרבי בהתוועדות יום שמחת-תורה תשי"ט ('תורת-מנחם - התוועדויות' כרך כד, עמ' 154) בקשר לנאמר במדרש על השכר שמקבלים על-ידי העבודה דשבת אשר: "מאשר שמנה לחמו - שהוא מעמיד בגדי שמונה". וכן פירושו השני של רש"י לפסוק "יהי רצוי אחיו - שהיו בנותיו נאות כו' נשואות לכהנים גדולים"

לא להתפעל מהנעשה מסביב להן ולא לרצות להידמות להנכריות וכו' ולהשיג ולהיהרר ביותר אשר הלבושים יהיו מתאימים לשולחן-ערוך ולא לקצר בהם וכו' וכו' (הדגיש זה ביותר וביותר). מצווה לפרסם.

הוספה בבניין המוקדש

"חלקה היתה (עזרת-נשים) בראשונה והקיפוח גזוטרטא", מספרים חז"ל במסכת סוכה (נא, ב) בעניין ה"תיקון גדול" שנעשה בבית-המקדש. ופירש רש"י: "כדי שיהיו נשים עומדות שם בשמחת בית-השואבה ורואות".

הרבי מצביע על עוצמת הדברים (יום שמחת-תורה תש"ז - 'תורת-מנחם - התוועדויות' כרך טו, עמ' 148): אף שהגזוטרטא היתה לצורך שמחת בית-השואבה, שהיא בהמשך ימי הסוכות - נשארה בקיומה גם לאחר-זה - בשמיני עצרת ובזמן הגלות. כלומר:

עשיית גזוטרטא שנועדה בשביל צניעות ("נשים צדקניות שבישראל דווקא, שלהיותן נשים צנועות") הביאה להוספה בבניין המוקדש! אגב כך מציין הרבי:

כאשר נמצאים בזמן של תוספת אור וגילוי בעניין "שמחת בית-השואבה" - אז צריכים גם שמירה מעניינים כאלה שתחילה לא היה צורך בשמירה מהם.

סגולה להצלחת הנישואין

מעשה בכלה שפנתה לרבי וביקשה שהרבי יעניק לה סגולה לקראת נישואיה. הרבי השיב לה (בשולי איגרת הברכה לנישואין):

לשאלתה לאיזה מצווה סגולה מיוחדת כו' - כמובן, ענייני טהרת-המשפחה וענייני צניעות (כיסוי הראש, לבושים וכו'). וראה זוהר חלק ג' (קכו, ריש עמ' א): בעיא איתתא כו' גודל השכר בזה.

תפקיד מיוחד לעקרת-הבית

הכינוס הארצי החמישי של ארגון 'נשי ובנות חב"ד' התקיים בראש-חודש אלול תשכ"ח ונושא

ברכות לא רק לעצמן אלא גם לבעליהן וילדיהן ונכדיהן - קל להבין את גודל החשיבות והמשמעות של התנהגות בצניעות.

מצד שני, ההקפדה והאזהרות על השלכות מעציבות חסֵד ושלום מאי־שמירת הצניעות (כמבואר בהדגשה בפרק ג', בישעיה וכו') - אינן מותרות ספק קל ביותר על רצינות הדבר.

אבל יש מי שבגלל חוסר ידיעה, בתורה בכלל ובנושא הצניעות בפרט, חושבים שההלכות, התקנות והמנהגים, הקשורים בצניעות, "מגבילים" את האישה היהודיה ושלולים ממנה את הזכויות החברתיות או פוגמים בכבודה, וכיוצא בזה.

זו כל־כולה הנחה כוזבת. האמת הפוכה לגמרי: תורתנו הקדושה, וחכמינו זכרונם לברכה, מדגישים פעמים אין־ספור, את הכבוד והפאר של הבת והאישה בישראל, ותקנות רבות נקבעו במיוחד כדי להגן ולשמור על כבודן וחשיבותן. בהקשר זה מצוטטת תכופות הפסוק "כל כבודה בת מלך פנימה" (תהלים מה, ד). התורה מתארת את האישה היהודיה "כבודה" ו"בת מלך". אך דורשת, יחד עם זה, שהדבר יתבטא באופן של **פנימיות וצניעות**.

אבל אפילו מנקודת מוצא אנושית גרידה, הרי רואים, במיוחד בשנים האחרונות, לאן עלולה להוביל פריצת גדרי הצניעות. "אופנות" נטולות־בושה שבביגוד נשים נועדות לעורר את התכונות השפלות ביותר של הנפש הבהמית, ומביאות לידי ביטוי את השפל של העולם ה"מודרני" ביחס ליסודות האלמנטריים של מוסר. ההפקרות והפריצות, רחמנא־ליצלן, של חלק גדול מן הנוער של היום, הביאו לטרגדיות מזעזעות בבתים רבים. ברור שאילו היה אותו נער מתחנך על יסודות הצניעות בהתאם לתורתנו הקדושה, היו נמנעות טרגדיות רבות, וחיים צעירים רבים לא היו נהרסים.

הרבי מסכם:

לאור כל האמור סבורני שנושא הצניעות חייב לעמוד כאחד מן הנושאים הראשיים של סדר היום בחוגים יהודיים אחראיים.

כגוף מרכזי של כל סניפי נשי ובנות חב"ד בחלקים שונים בעולם - במיוחד חובתכן הדחופה ברגע זה לצאת במבצע אינטנסיבי להסעיר את הצבוריות היהודית, ובמיוחד ארגוני נשים יהודיים,

(ההולכים בשמונה בגדים).

איזו שייכות - הקשה הרבי - יש ל"בנות נאות" עם כוהנים גדולים? בהכרח לומר - השיב - שהכוונה בעניין היופי הוא **ליופי רוחני**, השייך לכהונה גדולה!

וכיצד זוכים לכך? - על־ידי העבודה ד"דונו דיני" - עבודה בקבלת עול על־פי שולחן־ערוך, ובכלל זה עניין הצניעות - זוכים להקים דור ישרים עם בנים ובני בנים עוסקים בתורה ומצווה, עד לכוהנים גדולים, דהיינו, בנים הנכנסים לקודש־הקודשים, ששם נמצאים רק הארון והלוחות שעליהם חקוקים עשרת הדיברות - לא כתובים בדיו, שהוא דבר נוסף על הקלף, אלא "חרות על הלוחות".

"כבוד" ו"פאר" לבת ישראל

בז' באדר א' תש"ל פונה הרבי במכתב מיוחד בידידש "אל מרכז העולמי של נשי ובנות חב"ד" (תרגום חופשי מאגרות־קודש כרך כו, עמ' שכ"ד-ז):

אל מרכז העולמי של נשי ובנות חב"ד
ה' עליהן תחינה
ברכה ושלום!

בהזדמנויות שונות הדגשתי את ההכרח לחזק את נושא הצניעות. אבל בהתחשב במצב הכללי בתחום זה, מוצא הנני להכרחי לצאת עתה בקריאה של דחיפות עליונה בנושא.

מנקודת מוצא תורנית הרי אין צורך להרחיב את הדיבור על חשיבות הצניעות. די רק לשים לב שתורתנו הקדושה, הנקראת תורת חיים משום היותה מורת הדרך האמיתית בכל תחומי חיי יום־יום, ומבטיחה חיי אושר אמיתיים ומהותיים, מדגישה מאוד את עניין הצניעות, ומבחינות מסוימות אף יותר מתחומים אחרים של ההתנהגות היום־יומית, כך שהצניעות היא אחד היסודות העיקריים של החיים היהודיים, ככתוב: "והצנע לכת עם אלוקיך".

כבר מן השכר המובטח בתורה, בגמרא ובזוהר, על שמירת הצניעות, וממה שחכמינו זכרונם לברכה מספרים על נשים יהודיות בדורות שונים, שזכו לברכות אלוקיות בלתי רגילות בזכות הצניעות,

ופרנסה בשפע, ורוב שמחה יחד עם הבעל, לאריכות
ימים ושנים טובות.
הרבי חותם את דבריו:
ברכה להצלחה מופלגה ובשורות טובות בכל
האמור.

פנייה לבתי המסחר

בכתב־יד־קודש אחר שפרסם הרב קליין (באחד
מגיליונות 'כפר־חב"ד') כותב הרבי במענה לבקשת
הנהלת ארגון 'נשי ובנות חב"ד' (כנראה בארצות־
הברית) לקראת אחת הוועידות. השאלה היתה
איזה נושא יוצב כמוקד הוועידה. תשובת הרבי:

מהיר

פשוט שכל פעולה בנוגע לצניעות נחוצה היא
במאוד, ובכל הדרכים שאפשר. כולל ג[ם] כ[ן]
פני[יה] (חשאית) - למחדשי המאָדע [=האופנה]
ולבתי מסחר דלבושי נשים. ובפרט שיש מתאוננות
שקשה להשיג בחנויות לבושים צנועים.
וכדאי להדגיש - באופן המתאים - שמבזה
א[ת] ע[צמה] נערה ואישה ה"מכריזה" דאין לה
שום מעלה מעצמה שישומו לב אלי[ה] ויעריכו
אותה - כ[י] א[ם] רק הנהגה היפך הצניעות.

תהיה מטרתם הייחודית אשר תהיה, שבעיית
הצניעות תשתלב בתוך פעולותיהם המעשיות.
יש לעורר את תשומת לב האמהות היהודיות על
סכנת רפיון הצניעות בחינוך בנותיהן.
יש לעורר את הנהלות מוסדות החינוך לבנות,
בכל הגילים, להקפיד יותר על עניין הצניעות
במוסדותיהם, ולהסביר לתלמידות שצניעות
היא המידה היפה ביותר, הכתר של הבת והאישה
היהודייה.

יש להתאמץ לשכנע את כל אלה המבינות את
טיב הצניעות ומקפידות עליה, שתהיה להן אחריות
כלפי אחיותיהן ושחובתן להשפיע עליהן, הן בדיבור
ועוד יותר בהתנהגות לדוגמה, לחזק את עניין
הצניעות בביתן ובחוגן.

כבר הגיעה שעת השיא שנשים ובנות יהודיות
יחושאת גאוותן היהודית ואת אִי־תלותן ב"אופנות"
הריקניות והחלולות, הכוזבות והמטעות, אופנות
שאין בהן תוכן מלבד רדיפת הבצע של אלה שיש
להם אינטרס כספי בהן.

ובזכות חיוק והפצת עניין הצניעות בכל תחומי
חיי היום־יום ייתן הקב"ה שיתקיימו הברכות
שהתורה מבטיחה לאלה שמקפידות על הצניעות
בהידור, ויתקיימו במידה המלאה ביותר, ובמיוחד
בנחת יהודי מצאצאים וצאצאי צאצאים, בריאות

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 03-9607588, שלוחה 130

פרשת שמות

הבאים מצרימה (א,א)

כל זמן שהיה יוסף חי לא היה עליהם משוי (=משא, עול) של מצרים; מת יוסף, נתנו עליהם משוי. לפיכך כתיב "הבאים" (לשון הווה), כאילו אותו היום נכנסו למצרים (מדרש רבה)

המובן הפנימי של "משוי מצרים" הוא, השיטה המצרית של פולחן הטבע, שאותה ניסו לכפות על ישראל, במישרין ובעקיפין. תוקפו של "משוי" זה התחיל לאחר מות יוסף: כידוע, היתה שיטה זו מבוססת על העובדה שארץ מצרים מקבלת מים מהנילוס ואינה זקוקה למטר השמים. כשביקר יעקב אצל פרעה בירכו שיעלה הנילוס לרגליו, וברכתו נתקיימה. בזה החליש יעקב את פולחן הטבע המצרי, בהראותו שגם מי הנילוס תלויים בברכת הקב"ה (שנשפע על-ידי ברכת יעקב). אך יעקב עצמו - מבואר בחסידות - שהיה מנותק ומובדל מעולם הזה בכלל וממצרים השפלה בפרט, השפעתו על מצרים עברה דרך יוסף (רמז לדבר - "ויבא יוסף את יעקב אביו ויעמידהו לפני פרעה" - בראשית מז).

מובן אפוא, כי כל עוד יוסף היה בחיים, נמשכה גם השפעת יעקב במצרים, ולא היה "משוי מצרים" בתוקפו. אך לאחר מות יוסף כלתה ונגמרה השפעת יעקב ו"כאילו אותו היום נכנסו למצרים".

(ליקוטי שיחות, כרך ו, עמ' 32-31)

שבעים נפש (א,ה)

אצל בני-יעקב נאמר "נפש", לשון יחיד, ואילו בתולדות עשיו (בראשית לו) נאמר "נפשות ביתו", לשון רבים. כי בצד הקדושה מורגשת אימת הקב"ה, ולכן שוררים שם התכללות ואחדות (בדוגמת שני שרים יריבים, שכבואם לפני המלך מתבטלים ממציותם ומתאחדים לדעה אחת); ואילו בצד הקליפה שוררים פירוד וריבוי.

(סידור עם דא"ח רסבב)

וימת יוסף וכל אחיו (א,ו)

אף על פי שמות יוסף ואחיו - אלוקיהם לא מת (מדרש רבה)

אמנם יוסף ואחיו מתו ונסתלקו מן העולם, אבל המשכת האלוקות שהמשיכו בעולם על-ידי תורתם ועבודתם - לא נתבטלה.

(רמ"ח אותיות, אות צו)

ויעבדו מצרים את בני ישראל בפרך (א,ג)

הרמב"ם (הלכות עבדים פ"א) מגדיר "עבודת פרך" - עבודה שהיא נטולת קצבה ותועלת. גם כיום "משועבדים" רבים בעסק פרנסתם, בבחינת "עבודת פרך". על-פי תורה אין לו לאדם להיות

שקוע ראשו ורובו בעסקיו, ואסור שהעסק ימנע ממנו להתפלל בציבור ולקבוע עיתים לתורה. מלאכה כזו היא בעלת קצבה, כאשר רק שעות מסוימות מוקדשות לה ורק מידה מסוימת של תשומת-לב. אז יש למלאכה זו גם תועלת - היא "כלי" ראוי להמשכת ברכת ה'. ומכלל הן אתה שומע לאו. כאשר אדם ששקוע ראשו ורובו במלאכתו - אינו רואה בה קצבה (כי הוא שקוע בה כל-כולו וכל עיתותיו מוקדשות לה), ואף אינו רואה ממנה את התועלת הראויה (כי אינה "כלי" מתאים לברכת ה').

(ליקוטי שיחות כרך ג עמ' 848)

איש מצרי הצילנו (ביט)

משה, מושיעם של ישראל, נולד בשנה המאה ושלושים לירידת יעקב ובניו למצרים (כי יוכבד אימו, שנולדה בין החומות, היתה בת ק"ל בלידתו). דבר זה נרמז במחצית הראשונה של תיבת "מצרי": מ"צ - בגימטרייה 130. לאחר מאתיים ועשר שנה שהיו בני ישראל במצרים, נגאלו על-ידי משה. דבר זה נרמז במחצית השנייה של תיבת "מצרי": ר"י - בגימטרייה 210. זהו "איש מצרי הצילנו".

(ליקוטי לוי צחק לזוהר, חלק א עמ' א)

ומשה היה רעה את צאן יתרו הותנו (ג,א)

מסופר במדרש (רבה), שכשהיה משה רועה את צאנו של יתרו במדבר, ברח ממנו גדי, ורץ אחריו עד שהגיע לברכה של מים ועמד הגדי לשתות. כיוון שהגיע משה אליו אמר: לא הייתי יודע שרץ הייתי מפני שהיית צמא, עיף אתה! הרכיבו על כתפו וחזר אל שאר הצאן. אמר הקב"ה: יש לך רחמים לנהוג צאנו של בשר ודם כך, חיך אתה תרעה צאני ישראל... לפנינו רמז נפלא: ה"גדי" אינו בורח מן ה"עדר" בגלל רשעותו וזדון ליבו; הוא עושה זאת מתוך צמאונו. נשמתו צמאה לאלוקים, אך אין הוא יודע שאפשר לרוות את צמאונו במי התורה, ולכן הוא פונה לרעות בשדות זרים... רועה ומנהיג אמיתי הוא מי שמכיר ומגלה את הסיבה הפנימית לבריחת ה"גדי", ולכן הוא רודף אחריו ומחזירו למוטב.

(מהתוועדות חג השבועות תש"מ)

לא ידעתי את ה' (ה,ב)

שם הוי' הוא בחינת אלוקות שלמעלה מהטבע, ושם אלקים הוא בחינת האלוקות כפי שהיא במידה מצומצמת שנתלכשה בטבע ("אלקים" בגימטרייה "הטבע"). זהו שאמר פרעה "לא ידעתי את הוי'": על-פי דרך הטבע אין לישראל שום אפשרות לצאת ממצרים; ושם הוי' שלמעלה מהטבע "לא ידעתי" - הוא מנותק ומובדל מדרכי הנהגת הטבע ואינו מתערב בו. אך לאמיתו של דבר, מאיר שם הוי' למטה כמו שהוא מאיר למעלה, ללא כל שינוי, כי ממנו הכול. ועל-ידי הניסים והנפלאות של יציאת מצרים נוכח גם פרעה לדעת ולהכיר בשם הוי', כמו שנאמר (שמות ז) "וידעו מצרים כי אני הוי'".

(תורה אור פרשת שמות, דף נ, עמ' ה)

קריאת התורה בחול המועד סוכות בארץ ישראל

המנהג הראוי

צבור (ה'בעל קורא') קורא את כל הקריאה בקול רם ומוציא את הציבור ידי חובתם בשמיעה ממנו. ולפי מנהג זה, השליח ציבור הוא המתחייב לברך את ברכות התורה על הקריאה בתורה, שהרי הוא הקורא בתורה בשביל כל הצבור, ואלו שעולים לתורה הם רק שלוחים שלו ומברכים בשבילו.

וכיוון שבאמת רק הוא חייב בברכות, לכן מעיקר הדין, לכאורה, היה מקום לברך רק בתחילת הקריאה ובסופה, מכיוון שבשבילו זו קריאה אחת ארוכה ואין סיבה שיברך כמה פעמים, וכשהעולים מברכים שוב ושוב יש כאן ספק ברכה שאינה צריכה. אמנם למעשה, מכיוון שהכמים תקנו לחלק את הפרשה לשבעה חלקים, ולהעלות שבעה עולים, מעלים אותם וכל אחד מברך על העלייה שלו. אולם, מסיים הצמח צדק, די ומספיק במה שמחלקים את הקריאה לשבע ומברכים כתקנת חכמים (שבע פעמים), ואין להוסיף ולקרוא קרואים נוספים ולהכנס לשאלת ברכה שאינה צריכה.² עד כאן תוכן דברי הצמח צדק.

ועל פי זה כתב הרב הנ"ל לחדש לעניין קריאת התורה דחול-המועד סוכות, שחייבים, לכאורה, לנהוג כשיטת הרמ"א לקרוא לכל עולה קטע מיוחד, ולא לנהוג כהבית-יוסף לקרוא אותו קטע ארבע פעמים. שמכיוון שהש"ץ הוא החייב בברכות והעולים רק מברכים בשבילו, אם-כן כיצד יתכן לחזור ולקרוא

א. הגה"ח, הרב מרדכי שמואל אשכנזי, רבו של כפר חב"ד, כתב ב'התקשרות' (גיליון תרמב עמ' 51) בארוכה, שע"פ דברי אדמו"ר הצמח צדק (בספרו פסקי דינים) וע"פ דברי כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו (בשיחת חול המועד סוכות תשמ"ט) – המנהג הנכון שראוי לנהוג בו למעשה הוא, לקרוא בתורה בארץ-ישראל בחול-המועד של סוכות לכל עולה קטע מיוחד, כשיטת הרמ"א. ועצם העניין הוא נכון, וגם לענ"ד נראה כן. אלא שבהמשך דבריו שם¹ הוסיף וכתב שני חידושים גדולים, שלדין, ההולכים לאור תורת ופסקי אדמו"ר הזקן ואדמו"ר הצמח צדק, יש לומר שעל פי דברי רבותינו אלה, מטעם נוסף צריך להקפיד על קריאה באופן זה דוקא. ולענ"ד דבריו אלו צריכים עיון גדול, כאשר יתבאר.

הטעם המחודש ע"פ תשובת הצמח צדק

ב. החידוש הראשון שכתב, הוא על-פי מה שכתב הצמח-צדק בתשובה (או"ח סי' לה), שאין להוסיף על המניין של שבעה קרואים בשבת. וכיאר הצמח-צדק שם את העניין בארוכה, שמה שנהגו לעשות הוספות בשבת זה מתאים רק לפי מה שנהגו בדורות הראשונים שכל אחד מהעולים לתורה קורא בעצמו בקול את העלייה שלו ומוציא את הרבים ידי חובתם. אמנם עכשיו נתפשט המנהג שהשליח

(2) וכן הובא בספר המנהגים – מנהגי חב"ד (ע' 31. 95) ממכתב הרב, הוראת כ"ק אדמו"ר מהורי"צ בשם אביו, שלא להוסיף על מניין הקרואים בש"ק או ביו"ט. (וציין לשו"ת הצמח-צדק שבפנים).

(1) ע' 16, אות ד.

ארבע פעמים אותה הקריאה ולברך עליה שוב ושוב, הרי יוצא שמברכים בשבילו על אותה הקריאה ארבע פעמים!

ובשלמא בקריאת התורה בשבת, הרי כל אחד מהעולים מברך על קטע אחר בפרשה, ולכן מכיוון שהם קוראים קטעים שונים שאינם חופפים, התירו לכל אחד מהם לברך. אבל בחול-המועד סוכות, לשיטת הבית-יוסף שקוראים אותו קטע עצמו ארבע פעמים, נמצא (לדעת הצמח-צדק) שכולם מברכים - בשביל הש"ץ - על אותו הקטע, והרי זה דומה לאדם שיברך על אותה אכילה ארבע פעמים(!), וזה דבר שאין הדעת סובלתו. ובעל כורחנו חייבים אנו לנהוג כהרמ"א לקרוא לכל אחד מהעולים קטע אחר. עד כאן תוכן דבריו.

סתירת הטעם המחודש ע"פ הצמח צדק

ג. ובמחילת כבוד תורתו, יש להעיר ולתמוה על דבריו, שלכאורה אין שום דמיון בין קריאת התורה לאכילה. שכן בחול-המועד חייבים - מעיקר הדין - לקרוא ד' קרואים לספר-התורה (היינו שכמות הקרואים היא ד'), ומה שנחלקו הפוסקים (הבית-יוסף והרמ"א) זהו רק לעניין מה ואיך יקראו (איכות הקריאה). ועכ"פ ברור לכל הדעות שאין שום בעיה בכמות של העולים, שלכולי-עלמא צריכים להיות ד' מעיקר הדין, ולכן אפשר לברך ד' פעמים (כי הם ד' כמויות הנצרכות מהדין). מה שאין-כן באכילה, אם מברך על אותה אכילה ד' פעמים, הרי אין כאן ד' פעמים כמות, אלא זוהי אותה אכילה - כמות אחת - שרוצה לברך עליה ד' פעמים, וזה בודאי אי אפשר.

ואם יש את נפשך לדמות את קריאת התורה לאכילה, הרי זה דומה למי שאוכל ד' תפוחים, או ד' כזיתים פת, ומברך על כל אחד מהם לחוד, ומכוון בפירוש שהברכה על תפוח אחד לא תפסוד את התפוח השני, שבאופן זה בודאי חייב לברך על כל תפוח לחוד. ועל דרך זה הוא בקריאת התורה, שמכיוון שתקנו לקרוא בחול-המועד לד' קרואים ושכל אחד מהן יברך על קריאתו, הרי כל אחד מד' גברי אלו (כאילו) מכוון בפירוש שהברכה שמברך לא תחול על הקריאה של חברו, ופשיטא שכל אחד

מהם יכול (וצריך) לברך בעצמו). ויתירה מזו, בקריאת התורה דחול-המועד סכות הרי ברור שלכו"ע חוזרים, לפחות לחלק מהעולים, על מה שכבר קראו. היינו, שגם לשיטת הרמ"א, בארץ ישראל, חוזרים לרביעי מה שכבר קראו לראשון³, ובחול"ל, לשיטת הרמ"א, חוזרים לרביעי מה שכבר קראו לראשון ולשני⁴. ואם-כן לפי הנ"ל, אם יש לדמות זה לאכילה, הרי יקשה איך אפשר לברך פעמיים על אותה הקריאה. ובע"כ חייבים אנו לומר שהקריאה בחג הסכות היא דומה לכמה אכילות שיכולים לברך עליהם כמה פעמים - מכיוון שכך נתקנה הקריאה לימי חול-המועד שיעלו ד' אנשים לתורה ושכל אחד מהם יברך בעצמו - וממילא ליתא למה שכתב הרב הנ"ל שלשיטת הבית-יוסף יש בעי' עם הברכה, אלא יכולים לברך על ד' הקריאות ד' פעמים.

הטעם המחודש על-פי דברי אדמו"ר הזקן

ד. החידוש השני שכתב הגרמ"ש אשכנזי, בהמשך דבריו שם הוא, שאפשר לדייק ולהוכיח כן גם מדברי אדה"ו, שאם העולים לא קוראים בתורה בעצמם (אלא הש"ץ קורא ומשמיע לציבור) יש בעיה בקריאה חוזרת על אותו קטע.

דהנה אדמו"ר הזקן כתב בשו"ע שלו⁵, וזה לשונו: "יש אומרים שמותר לקרוא עולים הרבה בפרשה אחת, שחוזר וקורא זה מה שקרא זה וחוזר ומברך, ואין בזה חשש ברכה לבטלה, שהרי בחול המועד של סוכות וחנוכה עושים כן". וזוהי שיטת המחבר בשו"ע⁶. לאחר מכן הביא אדה"ו את שיטת הרמ"א' החולק על זה וסובר "שלתחלה אסור להשני לברך על הפסוקים שכבר בירך עליהם הראשון . . . (ולאחר מכן הביא אדה"ו את הכרעת הרמ"א בזה:)

3) ולא נחלקו הבית-יוסף והרמ"א אלא לענין העולה השני והשלישי, אם יחזרו בשבילים על מה שקרא הראשון.

4) ולא נחלקו הפוסקים הנ"ל אלא לענין הקורא השלישי אם יש לקרוא עבורו קטע חדש.

5) סי' רפב ס"ד.

6) שם ס"ב. ומקורו מתשובת הריב"ש סי' פד, הובאה בבית-יוסף שם.

7) בשו"ע שם, ומקורה במרדכי סוף מגילה רמז תתלא.

אדה"ז), שאם אחד קורא את כל הקריאה אין לחזור על כמה פסוקים ולברך עליהם שוב. וכל זה בנוי על דיוק לשון בשו"ע, שכביכול הוא לשון אדה"ז (שדייק לכתוב באופן פלוני ולא באופן אחר), ודבר זה אינו נכון כלל ומכמה צדדים, כדלהלן.

(א) דלשון זה אינו לשון אדה"ז. אלא הוא לשון הבית-יוסף¹⁰ מילה במילה ממש ("שקורא זה מה שקרא זה"), והוא עצמו העתיקו מהריב"ש (בשו"ת שלו סי' פד) שהוא המקור הראשון לדין זה¹¹, ואין זה כלל לשונו של אדה"ז שיהיה אפשר לדייק ממנו משהו ועל פי זה לחדש דינים בשמו.

ודבר זה הריהו פשוט וברור מסברה, שבמקום שאדה"ז העתיק הלשון מהפוסקים שקדמוהו (ולא שינה כלום בדבריהם, לא הוסיף ולא גרע) אי-אפשר לדייק מהלשון מאומה ולחדש ולבנות על זה שיטה שכביכול זוהי שיטתו. וכן כתב הרב¹² במפורש לגבי ענין של אוקימתא, העמדת ההלכה באופן מסוים (כבעניינינו), ש"דרך רבינו הזקן בכ"מ בשו"ע שלו, להעתיק הדינים באופן ובמציאות שמצאם בהספרים והפוסקים שקדמו לו, וע"ד כלל הרמב"ם בכגון דא". ובוזה רחה הרבי שם סברת הכותב שרצה לדייק משהו מהאופן שבו העמיד אדה"ז הלכה פלונית, אך שיטת הרבי היא שהאופן והמציאות שאדה"ז מדבר עליהם הם פשוט העתקה כפי ש"מצאם בהספרים והפוסקים שקדמו לו" וא"א לדייק מזה מאומה¹³.

(ב) ולעצם העניין, מה שנקטו הפוסקים הנ"ל

וכן נוהגין במדינות אלו כל השנה, לבד משמחת תורה וכו".

וכתב הרב הנ"ל לדייק בדבריו של אדמו"ר הזקן, שכשהביא את שיטת המחבר שמיקל בזה ומתיר לקרוא שוב ושוב את אותו הקטע, כתב על זה הלשון "שחזור וקורא זה מה שקרא זה". היינו, שאדמו"ר הזקן העמיד את היתר הבית-יוסף לקרוא לכמה אנשים את אותו הקטע דוקא באופן - שכל אחד קורא בעצמו את העלייה שלו, "שחזור וקורא זה מה שקרא זה".

והגע בעצמך, מפני מה העמיד אדה"ז את דברי הבית-יוסף דוקא באופן זה שכל עולה קורא בעצמו, הרי בשו"ע שלו הביא אדה"ז גם את המנהג, [שהתפשט כבר מזמן הראשונים]⁸ (הוספת המעתיק - י' ה'), "שהש"ץ [=הבעל קורא] קורא בקול רם ומשמיע לציבור ומוציאן ידי חובתן"⁹. ואם-כן אולי הבית-יוסף מתיר גם באופן זה שהש"ץ קורא בקול רם, ומה טעם העמיד אדה"ז את דברי הבית-יוסף דווקא באופן "שחזור וקורא זה מה שקרא זה" (היינו שהעולה בעצמו קורא)?

אלא (כתב הרב הנ"ל) יש לדייק מכאן, שאדה"ז סבר שדוקא באופן זה (כשהעולה בעצמו קורא) היתר הבית-יוסף לקרוא שוב ושוב אותה הקריאה ולברך עליה. אבל אם נוהגים כמו עכשיו, שאחד קורא את כל הקריאה, הרי רק הוא מתחייב בברכה, ולכן - באופן זה - גם לשיטת הבית-יוסף אין לחזור על אותה קריאה ולברך עליה שוב ושוב. עכ"ד.

סתירת הטעם המחודש ע"פ אדמו"ר הזקן

ה. ויש לתמוה על דבריו תמיהה גדולה, שכנה מדיוק זה שיטה שלימה וחידוש דין להלכה (בשם

8 ראה ברא"ש מגילה פ"ג סי' א' (וימה שנהגו האידנא ששליח צבור קורא" וכו'). הובא בטור או"ח סי' קמא. וראה גם בר"ן רפ"ד דמגילה, ד"ה הקופות (שש"ץ קורא בקול רם" וכו'). וכן פירש הכסף משנה (פי"ג מהל' תפלה ה"ו) את דברי הרשב"ד (שכתב שם "ובמקומות הללו נהגו" וכו') "כלומר, שבקריאת התורה נהגו שהחזן קורא ולא העולה".
9 דבר זה נזכר ע"י אדה"ז כמה פעמים בסימן זה (מהם בפירוש יותר ומהם ברמז) - ראה שם סעי' ה. טז. יט. כ.

10 בשו"ע שלו סי' רפב שם, ולפני כן בחיבורו על הטור שם.

11 כפי שציין בעצמו בבית-יוסף שם.

12 באג"ק ח"ז ע' רכח.

13 ודברי הרבי (בשיחת ש"פ בלק תש"ל, נדפסו בלקוטי ביאורים בספר התניא (קארף) ח"ב ע' רסו. אגה"ת בצירוף מ"מ, ליקוט פירושים ושינויי נוסחאות (חיתריק) ע' תמט) - שיש לדייק בלשונו של אדה"ז גם כשמעתיק הלשון מדברי הפוסקים שקדמוהו בלי שינוי, אינם בסתירה למ"ש כאן בפנים:

(א) דשם המדובר הוא באופן כאשר הלשון היא מוקשה ותמוהה לכאורה (נראית כשפת יתר וכו"ב), שאז יש לדייק בה ולמצוא את הכוונה הטמונה בה, כי בודאי הפוסקים (הקדמונים, ובפרט אדה"ז שהעתיקם) לא כתבו סתם לשון מוקשה. (ב) גם אז ההסבר שימצא ללשון התמוהה, והחידוש שיתחדש עפ"ז, אינו חידוש של אדה"ז אלא של הפוסקים שקדמוהו (ואדה"ז סבר כמותם בה).

נוהגים כשיטת הבית-יוסף בזה¹⁷, ואם-כן לפי האמור לעיל (סברת הגרמ"ש שאשכנזי), נמצא שא"א להעלות את כל הציבור ולקרות את הפרשה שוב ושוב אלא-אם-כן יקראו העולים בעצמם כל אחד את הקטע שלו, ודבר זה לא נשמע מעולם ואין נוהגים להקפיד בזה בשום מקום.

וכן נראה מלשון הפרי מגדים שנקט כן בפשיטות, שכתב בסיכום הלכה זו¹⁸ "ומנהגנו שלא לקרוא לזה מה שקרא כבר א' . . מלבד בשמחת תורה שנוהגים כסברא ראשונה". דייק בלשוננו הזהב לכתוב "לקרוא לזה" ולא "לקרוא זה", נמצינו למדים מזה ב' דברים: (א) שמה שמקילים בשמחת תורה לחזור ולקרות זהו באופן שהש"ץ קורא להעולה ולא שהוא קורא בעצמו, ו(ב) שזהו כשיטת הסברא ראשונה (הבית-יוסף). היינו, שלשיטת הב"י אפשר לחזור ולקרוא כמה פעמים, גם אם הש"ץ קורא בקול ולא העולה.

סיכום

1. ומכל זה נראה ברור, שמה שהתירה השיטה המקילה (הבית-יוסף) לקרוא שוב ושוב אותה הקריאה, זהו גם באופן שהש"ץ קורא בקול ומוציא את הרבים ידי חובתם, וגם באופן זה התיירו לחזור שוב ושוב על הקריאה אף שהציבור כבר שמעה ויצאו ידי חובתן (כמו שאנו נוהגים בשמחת תורה), ולא נחלק אדם על זה מעולם.

על אחת כמה וכמה באופן כמו בנדון דידן, הקריאה ב"חול המועד של סוכות וחנוכה" שחייבים מעיקר הדין להעלות בהם כמה גברי, והציבור עדיין לא יצאו ידי חובתם עד שיקראו כולם, בוודאי ובוודאי שאפשר - לשיטה זו - לקרוא שוב ושוב אותה הקריאה גם באופן שהש"ץ קורא בקול עבור הציבור (ולא העולה), בלא כל חשש ופקפק.

יעקב הלוי הורוביץ, ראשון לציון

הלשון "שקורא זה מה שקרא זה" הוא פשוט - הפוסקים הנ"ל (ואדה"ז מכללם) השתמשו בלשון המקורית כפי שזה מעיקר הדין, שכל מי שעולה לתורה הוא קורא בעצמו בקול רם ומוציא את הרבים ידי חובתו¹⁴, ולא טרחו לשנות הלשון ע"פ הנהוג בזמננו שהש"ץ קורא בשבילו (שזה אינו המנהג המקורי, ונהגו כן רק בסבת ירידת הדורות שהרבה מהעולים אינם יודעים לקרות בדקדוק בעצמם¹⁵). אולם ברור שכוונתם היא (לפחות גם) לפי המנהג שנוהגים בפועל מזה דורות רבים וכן"ל אות ה', שהש"ץ מקריא בקול והעולה קורא עמו בלחש (שהרי הם כתבו הלכה למעשה עבורנו).

(ג) ויש להביא הוכחה ברורה לזה שהפוסקים החל מהמקור הראשון של הדין, הלא הוא הריב"ש - התכוונו באמת לפי המנהג שהש"ץ מקריא בקול (והעולה קורא עמו בלחש). ההוכחה לזה היא מלשון השאלה בשו"ת הריב"ש, (שעליה מוסבת התשובה שהיא מקור דין זה). וז"ל השאלה: "מה שנהגו בכל גלילות ארץ ישמעאל שיום שמחת תורה, או יום חופת חתן, שכל בני הקהל מגדולם ועד קטנם קורין בתורה ומברכין, ולפעמים שצריך החזן להחזיר ולקרות הסדר חמש או שש פעמים כדי שיספיק לכל אחד ואחד ג' פסוקים, היש איסור בדבר ואם יש בו משום לא תשא וכו'".

מהלשון "שצריך החזן והחזן הוא הבעל קורא¹⁶" להחזיר ולקרות הסדר חמש או שש פעמים (כדי שיספיק לכל אחד ואחד), נראה ברור, שהמדובר הוא לפי המנהג בפועל כפי שנהוג ברוב תפוצות ישראל - שהש"ץ, (ה"בעל קורא"), הוא זה שחוזר ומקריא הסדר שוב ושוב ומשמיע לצבור, ולא שכל העולה לתורה קורא בעצמו.

(ד) זאת ועוד, הרי בשמחת תורה גם למנהגנו מקילים בזה, ומעלים את כל הציבור לתורה וחוזרים שוב ושוב על אותה הקריאה, כמ"ש הרמ"א הנ"ל (והביאו גם אדה"ז, כנ"ל), היינו שבשמחת גם אנו

14) שכך הוא ה"חוב מתקנת משה ועזרא" (לשון הצמח-צדק בתשובה הנ"ל, אות ה.) וכ"ה ברמב"ם (פי"ב מהלכות תפלה ה"ה), ברא"ש (הני"ל הע' 8) ובטור (שם), שהעולה לתורה הוא בעצמו קורא בקול.

15) כמ"ש הרא"ש והר"ן (הני"ל הע' 8).

16) ראה ברמ"א סי קלט ס"א. ולעיל הע' 8 בלשון הכסף משנה.

17) כן הוא מפורש ברמ"א (שם) וז"ל: "בשמחת תורה (ש)נהגו להרבות בקרואים ונהגו כסברא ראשונה". ועל דרך זה הוא לשון אדה"ז (שם): "לבד משמחת תורה שסומכין על סברא הראשונה".

18) סי רפב בא"א סק"ד.

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת שמות

כ"ג בטבת

כל אחד ואחת, אנשים נשים וטף, ינצלו 'עת רצון' זו, כדי להוסיף:

(א) בלימוד התורה - להוסיף בלימוד תורת הנגלה ותורת הנסתר (תורת החסידות). ללמוד לפחות פרק משניות המתחיל באחת מאותיות שמו הקדוש; וכן מתורת בעל ההילולא: סעיף בשולחן-ערוך שלו במקום שליבו חפץ, וכן פרק מספרו תניא קדישא, וכן עניין בדרושי חסידות שלו, ומה טוב עניין שהוא בעיתו ובזמנו - מתורה-אור לפרשת השבוע.⁶

(ב) בעבודת התפילה - בסידורו השווה לכל נפש [כולל גם לימוד מאמרי חסידות שלו בעניין התפילה, החל מהמאמר 'הקול קול יעקב' שנרפס בהקדמת סידורו].

(ג) בנתינת צדקה, ומה טוב - לעניין השייך לעבודתו המיוחדת של בעל ההילולא או למוסדות העוסקים בעבודתו ובעבודת רבותינו נשיאינו ממלאי מקומו.⁷

(ד) לקיים התוועדות של שמחה [ב'יום הילולא רבא' זה, כפשוטו - שמחה גדולה ביותר, הקשורה ב'הילולא' חנוכה דווקא... שזה מבטל מלכתחילה את השאלה אודות התוועדות ביום ההילולא⁸], בה

השכם בבוקר¹ - אמירת כל התהילים בציבור. אחר-כך לומדים בציבור במשך כשעה מאמר חסידות שיהיה מובן לכולם, ואחר-כך - התפילה. הפטרה: "הבאים ירש" (ישעיהו כזו, - כח, יג. כט, כב-כג).² מברכים החודש: המולד - ליל שישי בשעה 10:33 ו-10 חלקים.

ראש-חודש שבט, ביום השבת-קודש. אין אומרים 'אב הרחמים'. יום התוועדות. התוועדות - בבית-הכנסת.³ ובוודאי אפילו בשבתות החורף יש לחלק התוועדות או לסדרה באופן כזה שיוכלו המשתתפים בה להמשיך התוועדות בסעודת שבת בבתיהם.⁴

יום ראשון

כ"ד בטבת

יום ההסתלקות-הילולא של כ"ק רבנו הגדול, רבי שניאור-זלמן מלאדי נבג"מ זיע"א, בשנת תקע"ג, ומנוחת-כבוד בעיר האדיטש.⁵

קה"ת, כפר-חב"ד תשמ"ו, ח"ד עמ' 1025 ואילך, ובקצרה ברשימת הצמח-צדק בס' אגרות-קודש, ברוקלין תשמ"מ, עמ' שכא. צילום המצבה בס' 'ימי חב"ד' ביום זה.

6) ליקוטי-שיחות חכ"א עמ' 296.

7) ג' העניינים - ליקוטי-שיחות, שם, עמ' 276, סה"ש תשמ"ז ח"א עמ' 270 ו'התוועדות' תשמ"ז ח"ב עמ' 286, מוגה.

8) ובפרט ע"פ המבואר במכתב שבליקוטי-לורי-יצחק (אגרות עמ' רמט. רנד) הרמזים בכך ש'הילולא רבא' של אדמוה"ז היתה בחודש טבת - שמה מובן עוד יותר איך שהיא עניין של שמחה - ליקוטי-שיחות כרך כא עמ' 277-278.

בהתוועדות כ"ד בטבת תשי"ב ('תורת-מנחם - התוועדות' ח"ד עמ' 262) ציווה הרבי לנגן ניגון ד' בבית של אדה"ז, וניגון 'נייע ז'וריצני כלופצ'.

1) בשיחת ש"פ קורח, מברכים-החודש תמוז ה'תשמ"א סי"א

(שיחות-קדש תשמ"א ח"ג עמ' 760), מזכיר הרבי 'טענות' שיש לאנשים שונים אודות תקנות כ"ק אדמו"ר מהור"י"צ בקשר לשבת מברכים: "לשם מה עליו למעט משינתו, ולהתעורר שעה או שעה וחצי (כמה שנמשך זמן אמירת תהילים שלו) מוקדם יותר [מבבל שבת]!".

2) לוח כולל-חב"ד. ספר-המנהגים עמ' 32.

3) היום-יום ל' ניסן.

4) אג"ק כרך י עמ' ד. וראה גם שם עמ' סא.

5) לוח כולל-חב"ד. ע"ד פרטי מלחמת נפוליאון, בריחת אדמו"ר הזקן מלאדי וההסתלקות בדרך, ראה מכתב אדמו"ר האמצעי ועוד בספר התולדות - רבי שניאור-זלמן, רבנו הזקן' הוצאת

תהיינה הידיעות על-דבר חודש העבר (נוסף על התכניות להבא וכו')¹¹. על כל אחד ואחת למסור (בכתב או בעל-פה) העתק מדיווח זה, למשפיע 'עשה לך רב' שלו (או שלה)¹².

יקבלו עליהם הנאספים החלטות טובות בענייני תורה ומצוות⁹.

פשוט, שאם מאיזו סיבה שתהיה לא נעשה הנ"ל או חלקו ביום השנה, צריך להיות תשלומין והשלמה בימים הסמוכים¹⁰.

יום ששי

כ"ט בטבת, ערב-ראש-חודש

דו"ח: "אולי כדאי לסדר שבכל ראש-חודש

11 מענה שנדפס מכי"ק ב'כפר חב"ד', גיליון 974 עמ' 17. וגם היום שולחים זאת לקרוא ב'אוהל'.
12 ראה 'תורת-מנחם - התוועדויות' תשמ"ו ח"ד עמ' 174, ועוד.

9 'התוועדויות' תשמ"ז ח"ב עמ' 292.
10 'התוועדויות' תשמ"ז ח"ב עמ' 286 הערה 66 - מוגה (ההדגשה במקור).

לזכות
אנשי החסד הדגולים
הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש